

POSTAWIONY (234) *part praet pass pf*

postawiony (157), **postawion** (71), postawiony *a.* postawion (6).

Pierwsze o oraz a jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie). ◇ *W formach złożonych -on-* (12) *OpecŻyw* (2), *Mącz* (5), *KochFr* (2), *ZawJeft* (2), *KochFrag*, *-ón-* *OrzQuin* (4). ◇ *W formach niezłożonych -on.*

sg m N postawion (50), postawiony (46); ~ (*attrib*) -ony (1); ~ (*praed*) -on (50), -ony (31); -on *BierRaj*, *BielŻyw* (2), *RejPs* (5), *RejRozpr*, *SeklKat*, *HistAl* (2), *Diar* (3), *LubPs* (2), *OrzRozm*, *KwiatKsiąż*, *RejZwierc* (2), *ModrzBaz*, *ArtKanc*, *WujNT*; -ony *OpecŻyw*, *KromRozm III*, *OrzQuin*, *SkarJedn* (5), *SkarŻyw* (2), *KochFr*, *ZawJeft*, *KochFrag*, *LatHar* (4), *SkarKaz* (2), *SapEpit*; -on : -ony *DiarDop* (3:1), *KrowObr* (7:3), *Leop* (1:1), *BibRadz* (5:2), *BielKron* (2:1), *RejPos* (8:3). ◇ *G* postawion(e)go (1). ◇ *D* postawion(e)mu (3). ◇ *A* postawiony (6), postawion(e)go (3). ◇ *f N* postawiona (13), postawioną (11), postawion(a) (6); ~ (*attrib*)-ą (3) *OrzQuin*, *RejZwierc*, *SkarKaz*, -a (2) *BielKron*, *SarnStat*; ~ (*praed*) -a (11), -ą (8); -a *RejPs*, *LubPs*, *RejWiz*, *BielKron*, *HistRzym*, *SarnStat* (2); -ą *Leop*, *RejZwierc*, *RejPosRozpr*, *WujNT* (2), *VotSzl*; -a : -ą *BibRadz* (1:1), *RejPos* (3:1). ◇ *G* postawion(e)j (2). ◇ *A* postawioną (1). ◇ *L* postawion(e)j (1). ◇ *n N* postawioné (13), postawiono (5); -é (3), -(e) (10); ~ (*attrib*) -é (5); ~ (*praed*) -é (8), -o (5); -é *KrowObr* (2), *SkarJedn*, *SkarŻyw*, *LatHar* (2), *WujNT* -o *Murm*, *FalZioł*, *RejPs*, *RejPos*; -é : -o *GlabGad* (1:1). ◇ *G* postawion(e)go (1). ◇ *A* postawioné (2); -é (1), -(e) (1). ◇ *L* postawionym (1). ◇ *pl N m pers* postawieni (35); -eni (3), -(e)ni (32). *subst m* postawion(e) (7), postawiony (4), postawieni (*cum N pl: bałwani albo obrazy*) (1); ~ (*attrib*) -(e) (2); (*praed*) -(e) (5), -y, (3), -i (1); -(e) *RejKupSekl*, *RejPos*, *SkarŻyw*; -y *PatKaz II*, *RejPs*, *SarnStat*; -(e) : -i *KrowObr* (2:1). *f i n* postawion(e) (14). ◇ *G* postawionych (2). ◇ *D* postawionym (1). ◇ *A m pers* postawion(e) (1). *subst* postawion(e) (3). ◇ *L* postawionych (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: postawion(y) od kogo, od czego (28), *przez kogo, przez co* (6); *przez kogo, przez co* *HistAl*, *SarnStat* (4); *od kogo : przez kogo* *SkarKaz* (2:1).

Sł stp s.v. postawić, Cn brak, Linde XVII w. s.v. postawić.

1. *Umieszczony (przeważnie w pozycji pionowej), też: znajdujący się; positus* *HistAl*, *PolAnt*, *Calep*, *Vulg* [w tym: *gdzie* (61)] (113) : Było też tu kamiennych łtądwił ffełtz poštawionych wedle oczyłszenia żydowłkięgo *OpecŻyw* 41, 154; *PatKaz II* 25; łoże ma też być połthawiono na powietrzu *FalZioł* V 69; Czemu łą tak wielkie dziurki w nołie. (-) dla łacznieyłszego wychodu wiatru wonniaięcich rzeci do naczyńia powonienia ktore iełt przy morgu [*lege: mozgu*] z natury poštawione. *GlabGad* B7v, B4, E2v; *RejPs* 45; Iáko tyki ze trzciny poštawione ná mieyfcu wyłokim nie ołtoiá łię przed wiatrem/ ták ferce łęklive w myłli głupiego nie wytrwa przeciw łádnemu połtráchowi. *BibRadz Eccli* 22/21, *Iudic* 18/31, *Dan* 7/9; *Laurus ianitrix Caesarum pontificumque*, *Wrotna to yełt/ przed domem/ poštawione álbo włzczepione*. *Bobkowe drzewo*. *Mącz* 163c; á [*człowiek*] był poštawion ácz nie w niebie/ ále w Ráiu rołkołszy Páńłkich *RejPos* 53, 337; *RejZwierc* 160v, 200; przyiáł tákiego gołciá Kázimierz/ łam piełzo idác zá onym drogim łkárbeł [*tj. kołłmi łwiętego Floriana*]. ktory naprzod ná *Klepárzu* poštawiony był. *SkarŻyw* 403, 301; Przy grobie małz naczyńie włzytko poštawioné/ Koń/ łtrzały/ pły/ potyczy/ łięci rołciágnioné. *KochFr* 119; *ArtKanc* D19; *Contrapositus* - *Przeciwo poštawiony*. *Calep* 254a; *LatHar* 275, 735; *WujNT Ioann* 2/6, 19/29, *Apoc* 4/2.

postawion w co (1): Izali świecę zaświecąią áby ią kładziono pod korzec ábo pod łóże? Zaż nie dla thego áby była w lichtarz poštawioná? *BibRadz Mar 4/21*.

postawion na czym (3): weřłá łnim do infzego gmáchu/ ktori był zbudowan z drzewá Ebenowego czárnego/ z Buřinowego y s Cyprefowego/ á ten gmach był poštawion ná kołach przez czárnokieřthwo/ á od dwudzieřtu Słoniow s kámienia ritych był wożon *HistAl L7; BibRadz 2.Par 4/4*. Cf »na świeczniku postawiony«.

W porównaniach (2): ABowiem myřł włpaniła człowieká poćiwego nie ma nigdy być ponura/ ále łie zázwdy ma łwiećić iáka [!] iářna iáka łwiecá ná wyřokiem mieyřczu pořtháwiona. *RejZwierc 104; SkarKaz 43a*.

Wyrażenia: »bańki postawione« (8): Tu zalię mařz naukę o biańkach [!]: na kthorim mieřtczu pořtawione: k czemu řluzá. *FalZioł V 60, V 60v [7 r.]*.

»w cieple postawiony« (1): Drugie ma być czyřcie řklenicza [z *uryńq*] z wierzchu zatkana y w cieple pořtawiona. *FalZioł V 2*.

»w kącie postawiony« (1): Będzie cię [*obraz*] teřz ieřtze ták vtzył/ iż iákom ia ieřt drewniány/ ták teřz Bog ieřt drewniány. [...] Iákom ia ieřt w kącie pořtawiony/ ták teřz Bog w kącie łiedzi. *KrowObr 114v*.

»przed oczyma postawiony« (1): pářzenie na Obrázy/ ieřt nietyłko od łámeęo Pána Boga odwrocenie/ ále theřz od wřzelkiego innego řtworzenia Bořkiego/ ktore ieřt przed otzymá nářzymi pořtawione *KrowObr 116v*.

»[komu] ku pamiářce postawiony« (1): Kthorych [*złych*] y dźiř ieřtzcze złořci zořtháło řwiádecřtwo/ źiemią kurzácá řię/ y řzczepy owoc podawáiące ktore nigdy nie doyzrewáią ktemu y řolny řłup duřze niewierney ku pamiářce pořtawiony [*animae memoria stans columna salis*]. *BibRadz Sap 10/7*.

»na świeczniku postawiony« (2): Y mowił im: Izali świecę przynořzú áby ią řtáwiano pod korcem/ ábo pod łóžem? zař nie przeto áby była ná świeczniku pořtawiona [*super candelabrum ponatur*]? *WujNT Mar 4/21*; Oni [*doktorzy Kořcioła*] řá iáko filary prawdy y řwiece ná świeczniku w puł domu pořtawione/ áby wřzytkim co wchodzą řwiećili. *SkarKaz 43a*.

Przen (19) : Bo łnadz iuř na wieczney pámiéći bořkiej bywa řpráwiedliwy pořtawion á niebęđzie go řtrách/ áby co gdy łobie řprzećiwne^{ęo} vřlyřłá. *RejPs 167*; Przybytek iego/ ćiáło ieřt iego/ przybytek iego/ kořcioł ieřt iego w řłóńcu pořtawiony nie wćiemnořci/ ná dniu nie ná nocy. *SkarJedn 13*; Iego [*kanclerza*] řławá z mořnymi wřzędy řię zrownáłá/ Iego zacnořć pořtěpkow przodek otrzymáłá. Rozniořłá řię pod infzych Monárchow Triony/ Tám cię niemářz/ przedięř tám oycze pořtawiony. *SapEpit Bv*.

postawiony komu (2): Pářzayže iż v tego ieyzorá á v tego mářnego řwiátá řá teř tu tobie ty dwie łodce pořtawione *RejPos 174v; OrzQuin K3*.

postawion nad czym [= *władający czymś*] (1): GDyřz ieřt řtolec twoy pořtawion nad wřřfemy zwierzchnořciami nieba: y nad wřřfemi řtany angiółow y Archangiółow *RejPs 146v*.

postawion na czym [= *jako co*] (1): Páweł řwięty/ ták powieda Iř Petra álbo opoká była Kryřtus: [...] pořłuchayže łámeęo Piotrá: [...] Kámień ktory wzgářdzili budownicy pořtawion ieřth ná głowie węgłowej *KrowObr 14v*.

W porównaniu (1): Mnie Kácérzowie nigdy nic nie wczynią/ [...] mnie Papieżá chybią/ á was pewnie o Króle nie chybią. Iestemci ia *tanqua^m fignum ad sagittam* od Bogá włyftkiem Kácérzom poftáwiony/ o mnieć im włyftkim idzie *OrzQuin K3*.

Fraza: »samołowka jest [na kogo] postawiona« (1): A tubych y to przypuścił ná twoy rozładek/ co iesth lepiey/ iefli cnotę łpełná chowác/ á dobrowolnie zle nie czynić/ [...] czy thylko dla ftráchu á dla męki poniewolnie á wielkim gwałtem wydzyerác fie s tego. Abowiem przypátrz fie záfię temu co tu zá druga łámołowká iest ná cię poftáwiona. *RejPos 248*.

Wyrażenia: »na jawiu postawiony« (1): A więcze to nie iest [...] ná mocney opoce/ y ná duzey/ y ná iáwju poftáwioney [...] budowác dom łwoy *CzechEp 130*.

»w jednej rezie postawiony« (1): bo naproftłzy to v łiebie rozważyć może/ iż żadny człowiek drugiemu człowiekowi nie może odpuścić mocą łwoią grzechow iego: gdyż łą obádwá w iedney rezye rownych złości poftáwieni *RejPos 235v*.

»na miejscu [czego] [= zamiast czegoś] postawiony« (1): od Satana yłług yego było Zatlumione a podepláne [!] [słowo boże] a namiełczu yego niczemne wymyfli byli poftáwione/ ktoremi náłly Duchowni obwiázali sumnięnia Ludzkie *RejKupSekl a5*.

»przed nogi postawiony« (1): Zgadza łye záwłze z łobá prawdá iego [Boga] żywa. [...] W téy iest cěl/ w téy iest twiérdza zbáwienia náłzého. To iest światło przed nogi náłze poftáwioné/ Aby w błáđ nocy ciemnáy nie były wiedzioné. *ZawJest 34*.

»na opoce postawiony« (1): ilz on [św. Piotr] w Rzymłkich Bilkupách włytko dobre do tego czáfu w Chryłtułie łpráwuie/ y zábláđzić im iáko ná opoce poftáwionym nie dopuści. *SkarŻyw 321*.

»postawion w ręku [czyich]« (1): Poftáwyoná yeft dułlá ma w ręku moich záwždy *LubPs bb4*.

»na łwiecznik, na łwieczniku postawion(y)« (1:1): *RejPos 338v*; iáko to łą [heretycy] łlepi/ [...] ktorzy od łwiece ná łwieczniku poftáwioney oczy kryią. *SkarJedn 13*.

a) Dany do przemyślenia, do uświadomienia sobie, przedstawiony (4) :

postawiony czemu (1): Tenze [sen] one podobienłtwa iemu poftáwione łkłada á łtofuie tak iáko mu fie trafi zle albo dobrze *GlabGad L3v*.

W porównaniach (2): *RejPos 180, 264v cf* »przed oczy postawiony«.

Wyrażenia: »przed oczy, przed oczyma postawiony« (1:1): Mieyze tedy záwždy ná baczeniu tego łógiego kátá á zábijáczá ten zakon piłány/ á niechay záwždy przed oczymá twymi będzie poftáwiony/ iáko Miłtrz z miotłá *RejPos 180, 264v*.

»[komu] na przykład postawiony« (1): Słýłzyłz też tu iáwnie á iáłnie [...] / Iż oni nędzni ludzye/ ktorzy tu tobie ná przykład á zá żwierciáđło łą połózeni y poftáwieni/ [...] wołáią do niego [...] / á łą wyłłucháni. *RejPos 214*.

»jako zwierciadłó, za zwierciadłó postawiony« (1:1): gdyż thy przykłády w piłmie łwięty m iáko żwierciáđłá łą thobie przed oczy twoie poftáwione: ábył fie przypátrowáł co nád złymi á co nád dobrymi záwždy z obietnic nieomyłnych Páńłkich/ dzyác á okázowác fie włtáwicźnie muł *RejPos 264v, 214*.

Szereg: »połóžony i postawiony« (1): *RejPos 214 cf* »na przykład postawiony«.

b) Zaliczony [w pośrodku kogo] (1) :

Szereg: »policzon a postawion« (1): Iáko Izáialz o nim powieða/ iż on będąc niewinnym w poórzodku złoczyńców miał policzon á poftáwion być. *RejPos* [105].

a. *Przyniesiony z powrotem, przywrócony na dawne miejsce; collocatus Vulg* (3) : Ci fą ktore poftáwił Dawid nád ípiewaki domu Páńfkiego/ od tego czálu gdy poftáwiona ieft Archá *Leop* 1.*Par* 6/31; Papięž Konftánty [...] obrazy ktore byli wyrzúćili/ kazał zálię wftáwić do kościołow (*marg*) Obrázy poftáwiony. (–) *BielKron* 167v, 77.

b. *Umieszczony gdzieś dla wypełnienia jakiejś czynności, prac* (3) : Y poftáwieni fą Iefua y fynowie iego/ y bráćia iego/ [...] áby dogláðáli robotnikow w domu Bożym *BibRadz* 1.*Esdr* 3/9.

postawiony dla czego (1): Též wftáwiamy: iż w koždéy górze [*tj. kopalni*] máią byðz poftáwieniu dwa robotnicy dla ízukánia foli *SarnStat* 380.

Wyrażenie: »postawiony na straży« (1): *Stativus* – Poftawioni naftazy [!]. *Calep* 1008a.

c. *Przedstawiony do czegoś (do oceny, jako kandydat itp.)* (34) : Y iáko bylá miedzy infzemi pyfznie vbránemi pánnámi poftáwiona tá vboga Hefter á pokorna żydoweczka/ ktorą pothym on krol Afwerus [...] obrał zá krolową fobie. *RejZwierc* 201.

postawion komu za kogo (1): A tež rozmáyte krolewny zbieżá fie dziwowác o fobności twoiey/ á miedzy niemi náwybrańfá/ będzie poftáwioná tobie zá oblubienicę nápráwicy twoiey vbraná wrozmáyte ozłocone przypráwy. *RejPs* 68.

postawion(y) przed kim (2): Ale powyáda wnet potym/ iż modláć fye włożyli ná nye ręce: Ktož iny/ yedno ápoftołowye/ przed ktorými poftáwyeni byli *KromRozm* III 16v; *RejPos* 248v.

Przen (1) :

Wyrażenie: »postawiony przed oblicznością [bożq]« (1): Bo [...] wyftępkí młodości nálfey/ ktorychełmy fobie zá nic niemieli záwždy fą poftáwiony przed oblicznością twoią *RejPs* 135.

a. *Przed sądem lub na miejscu czynności sądowych; adductus, constitutus JanStat* (29) : A iefliby ten/ który przedawa/ miał zónę: któręy opráwa pořágu ściągáłaby fie ná tákowe dobrá przedáyné: tedy będzie poftáwioná przez mężá v Akt [...]: y przyzwoli ná tákowy zapis/ co fie tycze iéy opráwy. *SarnStat* 1251, 614, 629.

postawiony do kogo ku czemu (1): przez Podkomorzégo źemie álbo onégo Powiátu [...] máią byðz poymáni/ y do nas ku karániu poftáwieni [*ad poenam praesentabuntur JanStat* 709] *SarnStat* 447.

postawion przed kogo (2): Wtory [*list*] do Tymotheuřzá [...] piřány ieft z Rzymu, kiedy wtory raz Páweł był poftáwion przed Neroná Ceřárzá. *WujNT* 742. *Cf Wyrażenie*.

postawion(y) przed kim (8): *UstPraw* Dv; *HistRzym* 2v; Iáko y Apoftołowie o tym powiedáli/ gdy byli poftáwieni przed onemi frogiemi Kfiáżęty żydowfkiemi *RejPos* 40; *LatHar* 274; gdy pánná/ álbo niewiáftá/ wdowá/ álbo mężátká/ przed ořobą nářzą poftáwioná zezna/ iż przez onégo pozwánégo który iá włápił gwałt fie iéy sítał *SarnStat* 642. *Cf Wyrażenie*.

Wyrażenie: »postawion(y) przed sędzią, przed sędzięo« [*szyk 3:1*] (3:1): Y poftáwioná ieft przed fędzięo/ á fędzia dáł o niey fkazanie áby bylá ípaloná/ y ftáło fie ták. *HistRzym* 56, 98v; *RejPos* 100; Skoro tedy on ránný vmárl/ wnet poczęto ízukác onego proftęgo ftanu człowieká/ á gdy poftáwion przed Sędzią [*ad iudicem sistitur*]/ winę mu dano/ á potym iy ścięto. *ModrzBaz* 70v.

[Szereg: »postawiony i pokarany«: Takze y tich ktorzi maietnosci sliacheczkie ziemie k.i.m. palili [...], maią czy wszisczi naonczas bidz postawieni y pokarani. *CorfusDocum 1593 nr 196.*]

αα. *Przed sądem bożym (15)*: Vmárli poštáwieni być máią. *RejAp 172v marg, 172v, Ff2v; RejPos 7.*
postawion(y) przed czym (6): Abowiem wżycy poštáwieni będziemy przed łtolicą Kryštufową. *BibRadz Rom 14/10; Dáley powieda Apoštoł: Iż widział á vmárli ták więdzy iáko y máli byti poštáwieni przed onym máyełtatem łtráfzliwym. RejAp 172v, 172v; GrzegŚm 12. Cf »postawiony przed sądem«.*

Wyrażenia: »postawiony na prawicy« = *zbawiony [szyk 1:1] (2)*: náłazł miłóšierdzie przed oblicznością onego wiekuiłtego łędzięgo/ y poyżrzał wełóło á bešpiecznie ná twarz ięgo/ poštáwiony ná práwicy ze wżycykimi Świętyimi. *LatHar 143, 306.*

»postawion(y) na sąd, przed sądem, przed sądem« [*szyk 3:2] (2:2:1)*: abi [*święci*] raczili my bi[c] napomoci kyedj [pr]ed łtolyec wyecznego ładzye⁶⁰ bada poštawyon na ład. *BierRaj 17; RejWiz 121v; Náłłuchałeš fie też łtráchu á niebešpieczeńłtwá łwego/ gdyż niewiełz ktorey godziny będyełz poštáwion przed łtráfzliwym łądem Pána łwego/ ná ten omyłny poczet liczby twoiey. RejPos 248v, 109; LatHar 25.*

d. *Rozmieszczony, rozłokowany (o wojsku) (2)*: Iozue [...] dał znák podniozłzy tarczą tyłnym łudzyem/ ktorzy byli poštáwieni ná zachod łłóńcá/ wzyłeli miáłto á zápalili *BielKron 47v.*

Wyrażenie: »na czele postawiony« (1): Histati – Zolnierze na czele złzpiłłami poštawieny. *Calep 473a.*

e. *Podany do spożycia (3)*: a potym wino postawione Kubkami z wielkiej czasze biorąc, rozlewali *KochMon 29.*

Wyrażenie: »na stoł postawion« (1): Bellaria, ea quae in secunda mensa apponuntur. [...] Co koly ku łerowy zá ołtátnyą potráwą bywa ná łtoł poštáwyono. *Murm 162.*

Przen (1): Powiádałz/ żeš niegodzien tey Hołtyey/ ábo tego vżywánia? toš tedy niegodzien y modlitwy. Vwaž iedno/ prołzę cię/ iż tu łtoł Krolewłki poštáwiony: Anyółowie łłuzą do tego łtołu: Sam Krol obecnie iełt *LatHar 198.*

f. *Umieszczony, znajdujący się w tekście (3)*: Abowiem ná on czás połpolicie włzędy wykłád Grecki był w vżywaniu/ Acz y ná tym mieyłcu y ná inych co łie tknie they liczby/ iełt nie włáłnie poštáwiony. *BibRadz I 28c marg.*

Wyrażenie: »na czoł postawiony« (1): Iá to y Mędrzec oznaymił/ w tych łłowách ná czoł poštáwionych. *SkarKazSej 702b.*

α. *O układzie tekstu (1)*:

Wyrażenie: »na ostatku postawiony« (1): weźmimy iuż ołtátecznie práwie/ ná ołtátku też poštáwionęgo Proroká Máláchiałzá: przypátrzymyž łię łłowam ięgo *CzechEp 301.*

2. *Ustawiony w pozycji pionowej; podniesiony; status Mącz; erectus Calep (4)*: Statuti pali, Poštáwione/ wbite w ziemię pale. *Mącz 412c; po trzeciey godzinie przy Młzy będyełz: bo tey godziny poštáwione iełt drzewo krzyżá SkarŻyw 393; Erectus – Wiwifzoni, poštawiony. Calep 371b.*

Przen (1):

Szereg: »dźwignion i postawion« (1): á práwie vpádły wiek náłz tho nam iáwnie pokázuie/ że on iedno przez Philozophy/ Krole/ dźwignion y z nowu poštáwion być żadną iną miárą nie może. *OrzRozm A2v*.

3. Uczyniony (109) :

a. *Stworzony; positus PolAnt; repositus Vulg (3)* : Izaż nie wiefz że to ieft od wieku/ od onego czáfu iáko ieft człowiek poštáwion ná ziemi. *BibRadz Iob 20/4*; On [człowiek] miłością lámégo siebie záślepiony/ Rozumié że dla niego świat ieft poštawiony. *KochFr 128*.

postawiony czym (1): Lecz niebiofá ktore teraz fą/ y ziemiáf/ tymże fłowem iego poštáwione fą *WujNT 2.Petr 3/7*.

b. *Zbudowany, wzniesiony; elevatus HistAl (23)* : *BibRadz I 443c marg*; A kościoł wżytek tym fpofohem był poštáwion/ iáko był Moizelz ná pułczy rofkazał *BielKron 77*; Przyfzliłmy ná drugi wyfep/ gdziefmy náłzli dwádzieścia domow ná křztałt dzwonow poštáwione *BielKron 447*; Ktemu do miáfłá ná gorze zbudowánego przyrownał kościoł fwoy fyn Boży: ktore fię zákryć nie może: ále raczey ná to poštáwione ieft/ áby ná nie káždy pátrzał. *SkarJedn 12; SkarŻyw 491*.

postawion(y) komu [= ku czyjejsz czci] (2): *BielŻyw 23*; Wyfzedł tedy lud przed dom Bogu poštáwiony *BielKron 41*.

postawiony w co [= na wzór czegoś] (1): Colosseus, ad Colossi formam factum, colossi magnitudine – W słułp poštawionij. *Calep 217b*.

postawiony na czym (1): Sublicius, ut pons sublicius, Mołł ná fochách poštáwiony/ drzewiány zwłálcza mołł. *Mqcz 425d*.

postawion(y) gdzie (8): *BielŻyw 23*; W ten czás potym Alexander przykazał áby ná thym mieyfcu flup mármurowy okrutney wielkoći był poštáwion [ut columna marmurea mire magnitudinis figeretur] *HistAl K6, F6*; W thym mieście ieft wieża Słóncáf/ ná fkále pořzrod miáfłá od pogánow poštawionáf. *BielKron 282v, 376*; Superficariae aedes, Domołłtwo ná nayemnym gruncie poštáwione nie ná włáfny. *Mqcz 113c; BudBib 2.Mach 14/35; GostGosp 170*.

W charakterystycznych połączeniach: dom (domostwo) postawion(y, -a, -e) (jest) (4), kolumna, kościoł (4), miasto, most, pałace, przybytek boży, słułp (5), wieża; postawiony kształtnie, misternie, ochędoźnie.

Wyrażenie: »na pamiątkę ([kogo]), ku pamiątce postawion(y)« [szyk 5:1] (5:1): *BielŻyw 23*; Ieft też tám wielka Kolumnáf albo flup poštáwiony ná wieczną pámiątkę *BielKron 283; KwiakKsiąż Nv*; Statuta triumphalis, Słułp ku pámiątce w yechánia [!] zwięskiego poštáwiony. *Mqcz 466b; Trophaeum – Znak poštawioni na pamiątkę zwięzonego nieprzyacziela Calep 1090a, 196a*.

Szereg: »zbudowany a postawiony« (1): Co fie tycze miefzkánia/ Niech ma dom fwoy/ [...] ná moc zbudowány/ á ochędoźny/ w zdrowym plácu/ ná widoku: á xtałtnie poštáwiony. *GostGosp 170*.

Przen (2) : Abowiem iáko fwięty Páfel mowi/ Fundámęntu inřzego żadny niemoże poštáwić okrom te^{go} ktory ieft poštáwion/ co ieft Iezus Kryłtus. *KrowObr 15*; iř Rzymłki kościoł od Chryłtułáf zá przedni y głowę wżytkim poštáwiony ieft. *SkarJedn 112*.

c. *Ukształtowany, urządzony, zorganizowany; znajdujący się w jakimś stanie; constitutus Vulg (13)* :

α. *O sprawach natury społecznej i politycznej (3)* : jeśliże postawiona jaka obrona będzie na granicy bez uczynienia takowego porządku wewnątrz, że to więcej zaszkodzić Rzeczypospolitej, niż pomoc *Diar* 67.

postawiony w czym (2): za takowym opatrzeniem będziem, nie o wiardunki tylko radzić, jeno o tym, jakoby ze wszech stron w porządku a pokoju RP postawiona była *Diar* 37; *VotSzl* A4v.

β. *O sytuacji człowieka, zwłaszcza o jego stanie duchowym [w tym: w czym (8)] (10)* : Boć nie cz[yni] bogatego Sebranie skarbu wielkiego, Ale żądza umierzona, W prawej cnocie postawiona. *BierRozm* 19; abowiem powyedział telko yz Krolowa yey M. ząda abi bila wpokoynim stąnye poftawyona, a yzbi kv łtanv łwemv panłkiemv opatrzenie myala *LibLeg* 10/114v; áczem vftáwicznie poftáwion w przygodach rozłicznych łnádnie zewłłego będę przezeń wybáwion. *RejPs* 36v, 179v; *Diar* 34; Bo chociaż wierni od Páná Bogá tu bywáią krzyżem vciążeni/ chociaż w nędzy/ w vbołtwie/ w rozmáitych trudnołciach łą poftáwieni/ włzákoż oni iednák nic nie rołpaczáią w łálce á w miłolierdzyu Páná Bogá łwego *RejPos* 7, 330; To iełt świałto [tj. *prawda boża*] przed nogi náłzé poftáwioné/ Aby w błáđ nocy ciémnéy nie były wiedżioné. Od tego/ iełli czuiełz żeś iełt odwiedżiony/ Y ná niepewnéy dródze w błéđzie poftáwiony: Wróc łye. *ZawJeft* 34.

postawion pod co [= pod władzę] (1): *RejPs* 128v cf *W* *przen*.

postawiony pod czym [= podlegający czemuś] (1): Boćiem y ia iełt człówek pod władzą poftáwiony *WujNT Matth* 8/9.

W charakterystycznych połączeniach: postawiony pod władzą; postawion(y) w błędzie, w cnocie, w łasce, w niewinności, w przygodach, w (spokojnym) stanie (2), w trudnołciach.

W przen (1) : racz radłłey miłolciwie wydrzec nas zmoznołci piekielnych [...] aby łie nieroskochał zadny łprzeciwnik náłz iłz wziął zwicięłtwo nad tem woyskiem ktore iełt pod moznołc chorągwie twey poftawiono. *RejPs* 128v.

d. *Ustanowiony do przestrzegania (3)* : Stáry zakon przez Moyzełzá/ ktory pomocy do wypełnienia dáć nie mogł/ poftáwiony iełt *SkarKaz* 310b.

postawiony komu (2): Izałz ty niewiełz? iż zakon Boży/ nieiełt łpráwiedliwemu poftáwiony/ ále niełpráwiedliwym *KrowObr* 227v, 227v.

e. *Aktem prawnym lub (zwłaszcza o Bogu) aktem woli powołany do istnienia, wprowadzony, nakazany [w tym: przez Boga i Jezusa (7)] (18)* : *KromRozm I* [P2]v; I ukazowaliłmy też, że jako nam WKM przez ty urzędzy z dawna w Rzeczypospolitej postawione rozkazowác a nas rzędzić i sprawowác racyzs *Diar* 69, 83; *DiarDop* 107 [2 r.], 109, 112; Náwłięłzym porzákkiem twoim káżdzy dzyeń iełt łpráwion/ Bo iełt moznołcią twą Pánie od wiekow poftáwion *LubPs* bb3; A przełto tym Oleiem dziatki máłe máżąc/ nic inłzego nietzyniće/ iedno krzełt prawdziwy/ od Páná z wody tylko poftáwiony/ háńbiće y łromoćiće *KrowObr* 83, 138v; którą [*winę i káźń*] ná cię kłáđzie Práwo Polłkié/ y Przywileie Królełtwá Polłkiégo połpolité/ przeciwo Kácérzom vchwałą połpolitą włzégo Narodu Polłkiégo popiłáné/ y w Polłzce ná wieczné czáły poftáwioné/ przeciwo Niewierze wáłzéy Kácérłkiéy/ ku obrónie Polłkiéy Korony. *OrzQuin* Aa3; *RejPos* 39; *HistLan* Ev; *CzechEp* 53; Nie święćim dził przemienienia Páńłkiego/ iełt inłzy dziéń ná to święto od kołłiołá poftáwiony *SkarKaz* 116a, 608a.

Wyrażenie: »przymierze postawione« (1): Olgerd też przedstawiając na kondyciach przymierza postawionego dobrowolnie podanych/ [...] według postanowienia wiechał w Zamek Moskiewski dobrowolnie otworzony *StryjKron* 421.

W przen (1) : bo to iest bicz od Pána postawiony/ aby tym probował y karał wierne swoie *RejAp* 47v.

f. Przeznaczony [na co] (3) : żali sie domnimawasz żaby [!] kto wełołym obliczím á iafnemi oczyma śmierć podiał, dom vboftwa odtworzył, rokofszy nienawidział, á ktoby to w łobie miał ten na wielkie rzeczy postawion iest. *BielŻyw* 145; Bálwani álbo obrázy łá poštáwieni ná zátřacenie. *KrowObr* Qqv, 111 *marg.*

g. Mianowany, wybrany do pełnienia jakiejś funkcji lub do (wy)pełnienia jakiejś misji; constitutus, positus Vulg [w tym: przez Boga i Jezusa (13)] (45) : ILe iest was ludzi náfwiecie rofkochaycie sie á dáwaycie to znác wełołemi głoły iż sie nam stał krol zdiwney wyłokołci á postawion iest námożnieyłsy nád włsytkę ziemię. *RejPs* 70v; iż on [*papież*] yeft strożem winnice páńłkyey/ nye od kogo inego yedno od łámeo páná postáwyony *KromRozm III Q; DiarDop* 102; *Papież* nie od Kryłtułá Syná Bożego iest postawion. *KrowObr* 28, 29 *żp*, 33v, 44v, Ss, Tt2; A gdy iuż [*król*] będzie postawiony/ nie będzie miał wiele koni/ áni zálie v wiedzy ludu do Egiptu *Leop Deut* 17/16; *BibRadz* *2, *Apoc* 9/11; *SkarJedn* 133; *SarnStat* 573.

postawiony dla czego (1): Stárfzy łá/ łludzy w kościele Bożym/ ludzie łtatetzni y przełoženi/ dla rządu kościelnego postawieni *KrowObr* 4v.

postawiony komu kim (2): *PatKaz III* 92v; y iesteł [*tj. papież Leon*] nam tłumáczem Piotrá S. postawiony/ ktory błogółáwieniłtwo wiáry iego/ ná włzytki przywodzilł. *SkarJedn* 147.

postawiony na co [= w jakim celu] (4): Otho/ wierz mi iż to dziecię iest sie zyáwiło á iest poštáwiono ná wielki vpadek y ná wielkie powłtánie rozmáitým ludziom *RejPos* 28v, 28; á poštáłiłmy Tymotheuřá brátá náłzego/ y łługę Bożego [...] áby was potwierdził y nápominał z łtrony wiáry wálzey: áby żaden łobą nie trwożył w tych vciłkách: ábowiem łámi wiecie/ żełmy ná to postawieni. *WujNT 1.Thess* 3/3; áby iá [*ofiarę*] dawał P. Bogu kápłan y ołobá ná to od P. Bogá postáwiona/ á nie ina. *SkarKaz* 157a.

postawion(y) na co [= na urząd funkcję] (5): *Diar* 70; Piotr S. łam ná rządzienie postawiony iest. *SkarJedn* 66; towarzysłzowi łwemu Eleuteryuřzowi [*Medard*] Prorockim duchem przepowiedział/ iłz Biłkupem być miał. Co się wypełniło/ gdy potym w Tornaku/ ná ten łtan postáwiony był. *SkarŻyw* 527. *Cf* »postawiony na urząd«.

postawiony za kogo [= jako kto] (1): dáiac [*Chrystus*] im [*apostolom*] tę moc/ ktorą łámi od Pána Bogá mieli ná kazánie y łakřámentow czynienie y grzechow odpulřczenie: ábychmj zá nie mieli łiny postáwione zá Ksiáżęťá łwiatá włzytkiego. *SkarJedn* 31.

postawion za kogo [= dla kogo] (1): koždy Biłkup/ z ludzi wybrány á wzięty/ postáwion bywa zá ludzie [*Hebr* 5/1] *Leop* AAA4v.

postawion(y) kim (7): *RejPs* 70v; Bo iam [*tj. Chrystus*] iest łam postáwyon tu krolem od nyego/ Náđ łwyęťá gorą Syon Pána Bogá mego *LubPs* B2; *KrowObr* 29v; *RejPos* 53v; Ták ón będąc od

Bogá królem poštáwiony/ Tákíe fyny zoštáwił/ że káždy korony Był z nich godzien *KochFr* 43. *Cf* *postawiony komu kim*.

postawiony nad kim, nad czym (2): Abowiem co też ty záfię rzeczeńz zły á nędzny Ízáfárfzu/ kthory iefteš przełożony nád rozłádkiem ludu Páńłkiego kthory iefteš poštáwion iáko Ítrož ná wieży nád owczárniá iego *RejPos* 314v, 281.

postawiony na czym [= na urzędzie] (6): A iefliłz tego ci co ná czwartym Ítopniu poštáwiená kościelnego [*tj. święceń kapłańskich*]/ od głowy idąc/ poštáwieni fą/ przeltrzegáć máiá; dáleko ci więcey/ kthory ná pierwłzym/ wtorym/ y trzecim Ítoiá/ y nie ma być godnym ná Dyakońftwo/ Kápłáńftwo/ y Bifikupftwo poczytány *SkarŻyw* 320, 372. *Cf* »na miejscu [*jakim*] *postawiony*«, »*postawiony na urzędzie*«.

postawiony gdzie (2): wiechie wi ífz valáfska ziemya nyeczvdza yefth. alye bogatego Czefarza náffego yego m. ziemya yefth. a Piotr woyewoda. yako ynłfy panowye. odnyego poštáwieny wtey ziemy yeden nyewolnyk yefth. *MetrKor* 46/117v; *SkarJedn* 32.

W porównaniu (2): gdyž fą [*ci stanowie od Pana przežrzeni*] iáko zwirzchni członkowie poštáwieni nád inemi członki Páńłkiemi. *RejPos* 281, 314v.

W charakterystycznych połączeniach: kanonik postawion(y, -eni) (jest, są), kapłan, ludzie przełożeni, papież (4), *pasterz, woźny; postawiony (jest) na rzdzenie, na stan [= funkcję]; postawion(y) (jest) krolem* (7), *možnym panem, pomazańcem, strožem, tłumaczem, wodzem*.

Wyrażenia: »na [czyim] miejscu postawion« = powołany po kimś (1): Pátrzayže záfię/ gdy iuž žydowie wefzli do obiecány ziemie [...]/ á Iozue był ná iego mieyfczu poštáwion/ gdy obległ Ierycho/ tedy go iuž thám Pan náuczył iáko go miał dobyć *RejZwierc* 64v.

»na miejscu [*jakim*] *postawiony*« = *obdarzony jakąś godnością* (1): Słuchayže dále/ iż tu historia powieda/ iż ten człowiek był Krolík. Tu možemy rozumieć/ iż álbo iáki zacny przełożony miałtá onego/ álbo też ná mieyfcu iákim krolewłkim poštáwiony. *RejPos* 243.

»na świat postawion« (1): ázafz niewieš iż ci wżyfcy kthorykolwiek tu ná fwiecie iáką zwirzchność máiá/ fą od niego przełożeni/ á wżyfcy fą niewolnicy iego: á kážda moc z mocy iego iefť ná fwiát poštáwioná. *RejPos* 39.

»na urzędzie, na urząd postawion(y)« [*szyk 4:1*] (3:2): Duchowny Ítan iefť ták Ípráwion A ná ten vrząd poštáwion Profić Bogá zá fwiecki Ítan *RejRozpr* G; a tego tak doględać nie będziesz, jakoby ci, kthory są na urzędziech postawieni, wszytki ustawy, wszytki statuta koronne, co na kthorego urząd należy, swą pilnošciá egzekwowali *DiarDop* 109; *RejPos* 24, 34; *SkarKaz* 610b.

Szeregi: »obrani i postawiony« (1): A winy žadney ich [*panów i tych, co urzędy podają*] nie máfz/ gdy obráni y poštáwieni ná vrząd złemi fię ná vrzędzie sftáią. *SkarKaz* 610b.

»ordynowany abo postawiony« (1): Heretyk przeto w kościele nie iefť/ áni zá Bifikupá poczytán być nie może: iż [...] po zadnym niewftępuiác/ Íam siebie poštáwił. Bo miec zaden y trzymáć fię. Kościołá niemože/ kthory ordynowány ábo poštáwiony w kościele nie iefť. *SkarJedn* 32.

h. Ustalony, wyznaczony (1): Ale aby tu był postawion czas, od kiedy juž ci iudices zasiešć *Diar* 95.

i. [*Zobowiązany do ustalonych świadczeń [na czym]*]: Młynarz dziedziczny ma przywilej [...] na trzecią miarę, ale iż nieczęsto miele, postawion jest na arendzie [*tj. ma płacić czynsz za arendę*]; płaci arendy do zamku każdy rok per zł 2/12/0 *LustrRaw 1564 101.*]

4. *Oparty, zasadzający się [na kim, na czym] (6)* : A nákoniec ná tym Belu wízyłtko kroleństwo y Páńłtkwo Antykryłtkowe iefth postáwione. *KrowObr 199v*; które to Króleństwo Polłkié/ ná Królu/ ná Kápłanie/ ná Ołtarzu/ ná Wierze/ iáko ná iákich czterzech węgléch/ íprawą Boską postáwioné: zámyka łye w iednym/ świętym/ powłzechnym/ y Apołtolłkim Kościele *OrzQuin Iv, I.*

Wyrażenie: »na gruncie [czego] postawion(y)« [*szyk 2:1*] (3): tęć ia wiarę (namocznem gronczie piłma łwietego postáwioną) trzymam y chcę trzymac. *SeklWyzn g4v; SeklKat Q; KrowObr 102.*

5. *Skłonny, nastawiony na coś [na co] (2)* : Abyłmy iuż nie byli dziećmi chwieiącemi łię/ y nie byli miotáni thám y łám ledá wiatrem náuki/ przez chytróć ludzi/ y przez omyłność/ ktora iefth ná zdráde postáwiona [*ad infidies impostura*]. *BibRadz Eph 4/14 [idem] RejPosRozpr c.*

Synonimy: **1.**, **3.** *postanowiony*; **1.** *położony*; **a.** *przyniesiony*; **2.** *podniesiony*; **a.** *stworzony*; **b.** *posadzony, pobudowany, założony, zbudowany*; **g.** *mianowany, obrany, powołany, ustanowiony*; **5.** *skłoniony*.

Cf **POSTAWIĆ**